

Uued õppekavad ja karjääri planeerimise toetamine: kooli rollist HTM pilgu läbi

Imbi Henno

Haridus- ja Teadusministeeriumi peaekspert

Sissejuhatus

- ▶ Tulenevalt PGS muutumisest juunis 2010 kehtestas VV 6. jaanuar 2011 uuesti riiklikud põhikooli ja gümnaasiumi riiklikud õppekavad
- ▶ Õppekava koostamisel lähtuti arusaamast, et õppija on arenev, iseennast ning oma keskkonda kujundav, mõtlev, tulevikku vaatav ja aktiivselt tegutsev indiviid.
- ▶ Rakenduma hakkav õppekava on koostatud **väljundipõhiselt**, mis tähendab, et õpilane peab omandama teatud toimetuleku suutlikkused eluks, siis sellist ühiskonna liiget **ei ole võimalik kujundada ainekeskse lähenemisega.**

Uuendusena õppekavades tuleks märkida:

- ▶ pädevuste (kui õpiväljund) suurem rõhutamine;
- ▶ **üldpädevuste** (põhikool sarnaneb gümnaasiumile, kuid saavutatuse tase erineb) puhul lähtutakse Euroopa Elukestva õppe võtmepädevustest;
- ▶ **lõimingu** avaram käsitus
- ▶ ainekavade struktureerimine ainevaldkondadesse jne
- ▶ Esitati ainevaldkonnale ühised pädevused ja põhimõtted, samuti
 - lõiming üldiste pädevustega;
 - lõiming teiste valdkondadega;
 - lõiming läbiva teemadega.

Üldpädevused 2011

- 1) väärtuspädevus
- 2) sotsiaalne pädevus
- 3) enesemääratluspädevus
- 4) õpipädevus
- 5) suhtluspädevus
- 6) matemaatikapädevus
- 7) **ettevõtlikkuspädevus**



RÕK 2002 üldpädevused:

- õpipädevus
- tegevuspädevus
- väärtuspädevus
- enesemääratluspädevus
- RÕK 2002 valdkonnapädevused:
 - looduspädevus
 - sotsiaalne pädevus
 - reflektiooni- ja interaktsioonipädevus
 - kommunikatiivne pädevus
 - tehnoloogiapädevus
 - kultuuripädevus
 - matemaatika pädevus

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010 sätestab

§ 15. Riiklik õppekava lõige (4): Lisaks sisaldavad põhikooli riiklik õppekava ja gümnaasiumi riiklik õppekava usundiõpetuse ja karjääriõpetuse ning gümnaasiumi riiklik õppekava ka riigikaitse-õpetuse ja majandus- ja ettevõtlusõpetuse ainekavasid.

§ 22. Statsionaarne ja mittestatsionaarne õpe
(3) Õppetundide hulka arvatakse ka õpilase arengut toetavate erinevate teenuste osutamise aeg, näiteks **karjäärinõustamine**.

Valikained põhikoolis ja gümnaasiumis

Põhikooli riiklikus õppekavas on esitatud järgmised valikõppeainete ainekavad:

- 1) usundiõpetuse ainekava (lisa 9);
- 2) informaatika ainekava (lisa 10);
- 3) **karjääriõpetuse ainekava** (lisa 11).

Gümnaasiumi riiklikus õppekavas on esitatud järgmised valikkursuste ainekavad:

- 1) usundiõpetuse valikkursused (lisa 8);
- 2) riigikaitse valikkursused (lisa 9);
- 3) majandus- ja ettevõtlusõppe valikkursused (lisa 10);
- 4) **valikkursus „Karjääriõpetus“** (lisa 11);
- 5) valikkursus „Uurimistöö alused“ (lisa 12).

Läbivad teemad

Tänapäeva ühiskonna hariduses tähtsustuvad valdkonnad, mis ei piirdu ainult ühe õppeaine või ka ühe ainevaldkonna kaudu arendatavate teadmiste ja oskustega.

- ▶ Järjest raskem on eraldada baasteadmisi ja oskusi ning õpetada neid kindlatele ainedistsipliinidele ülesehitatud programmidele.
- ▶ Toetada selliste pädevuste kujunemist, mida ei saa delegeerida ainult teatud õppeainetele.
- ▶ Läbivad teemad on valdkonnad, mis on paremini omandatavad kahe või enama õppeaine kaudu.

Läbivad teemad 2011 põhikoolis ja gümnaasiumis

1) **elukestev õpe ja karjääri planeerimine**

2) keskkond ja jätkusuutlik areng

3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

4) kultuuriline identiteet

5) teabekeskkond

6) tehnoloogia ja innovatsioon

7) tervis ja ohutus

8) väärtused ja kõlblus



RÕK 2002 läbivad teemad:

- keskkond ja säästev areng
- **töölane karjäär ja selle kujundamine**
- infotehnoloogia ja meedia
- turvalisus

Põhikooli riiklik õppekava

§ 16. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine

(3) Põhikool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

§ 24. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

(4) Kooli õppekavas on üldosa ja ainekavad.
9) karjääriteenuste korraldus;

Gümnaasiumi riiklik õppekava

§ 5. Gümnaasiumis taotletavad pädevused

5)on teadlik erinevatest töövaldkondadest, tööturu suundumustest; oskab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandab oma karjääri;

§ 12. Õpilase teavitamine ja nõustamine

(2) Gümnaasium korraldab õpilaste teavitamist edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning **tagab karjääriteenuste** (karjääriõpetus, -info või -nõustamine) **kättesaadavuse.**

§ 19. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

(4) Kooli õppekavas on üldosa ja ainekavad.

9) **karjääriteenuste korraldus;**

Valdkonnaraamatud

- ▶ HTM on tellinud ja rahastab valdkonnaraamatute koostamist
- ▶ 2010. aasta lõpuks planeeriti põhikooli ja 2011 aasta lõpuks on planeeritud gümnaasiumi jaoks valdkonnaraamatute koostamine.
- ▶ Need koosnevad aineraamatutest ja saavad kättesaadavaks REKK-i kodulehel www.oppekava.ee
 - Aineraamatud sisaldavad metoodilisi soovitusi ainekavade sh ka valikaine rakendamiseks.

Läbivate teemade alane teave

- ▶ HTM on tellinud ja rahastab läbivate teemade kogumike koostamist.
- ▶ Tartu Ülikooli [Haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse](#) eestvõtmisel avaldati aastatel 2010 ja 2011 uute õppekavade **kõiki kaheksat läbivat teemat käsitlevad kogumikud**. Kogumikud sisaldavad läbivate teemade käsitlusi, koondatud tugimaterjale ning teoreetilisi käsitlusi.
- ▶ 2010. ilmus **läbivate teemade kogumik I: *kultuuriline identiteet; teabekeskond; tehnoloogia ja innovatsioon; väärtused ja kõlblus***
http://www.ut.ee/curriculum/orb.aw/class=file/action=preview/id=807523/LT_KOGUMIK_I.pdf

Läbivate teemade alane teave

- ▶ 2011. ilmus läbivate teemade kogumik II:
 - *Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine*
 - *Keskkond ja jätkusuutlik areng*
 - *Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus*
 - *Tervis ja ohutus*//

<http://www.ut.ee/curriculum/orb.aw/class=file/action=preview/id=953937/L%E4bivad+teemad+%F5ppekavas+2.pdf>

Karjääriteadlikkusega seotud probleemid, mis tõstavad PISA 2006 uuringust

- ▶ Õpilastel on vähene huvi õppida loodusainete õppimise vastu ning madal karjääriteadlikkus.
- ▶ Rahvusvahelises võrdluses olid meie õpilased ühed madalaima **tulevikule suunatud huviga õppida loodusteadusi**. Eesti jäi 57 riigi järjestuses selle indeksi väärtusega **46. kohale**. Eriti eesti õppekeelega koolide õpilastel ja poistel on eriti väike tulevikule suunatud huvi õppida loodusteadusi.

Eesti õpilaste hoiakud loodusteadustes 2006

- ▶ Rahvusvahelises võrdluses olid meie õpilased ühed madalaima informeeritusega loodusteaduslikust karjäärist.
- ▶ Kuigi Eesti õpilaste väitel valmistab kool neid paremini ette loodusteadustega seotud karjääriks, kui seda arvas rahvusvaheline keskmine õpilane, oli Eesti õpilaste informeeritus loodusteadustealasest karjäärist kehvem kui OECD keskmisel õpilasel.
- ▶ Vene õppekeelelega koolide õpilased on enda väitel paremini informeeritud kui eesti õppekeelelega koolide õpilased.

Kokkuvõte

- ▶ Koolides tuleb lisaks aineõpetusele pöörata enam tähelepanu riiklike õppekavade läbivate teemade rakendamisaspektidele, sh õpilaste karjäärialase teadlikkuse kujundamisele.
- ▶ Kujundada tuleb aineõpetajate karjäärinõustamise alaseid arusaamu ja osundada abimaterjalide kättesaadavusele.
- ▶ Erilist tähelepanu pöörata noortele õpetajatele, kes alles lähevad õpetama kooli.

Täna tähelepanu eest!